

Wideokonferencje jako element europejskiego e-prawa

PL

2009

WIDEOKONFERENCJE JAKO ELEMENT EUROPEJSKIEGO E-PRAWA ZASADY PRZEPROWADZANIA WIDEOKONFERENCJI PODCZAS TRANSGRANICZNEGO POSTĘPOWANIA SĄDOWEGO

Niniejsza broszura przedstawia możliwości, podstawowe kwestie techniczne i najlepsze wzorce związane z organizacją wideokonferencji transgranicznych na potrzeby postępowania sądowego. (Broszura opiera się przede wszystkim na *Poradniku na temat korzystania z wideokonferencji w postępowaniu transgranicznym*.)

IVSTITIA

Uwaga

Niniejsza broszura, przygotowana przez Sekretariat Generalny Rady, nie jest wiążąca w swojej treści ani dla instytucji Unii Europejskiej, ani dla państw członkowskich.

Szczegółowych informacji udziela Zespół Informacji Publicznej Działu Komunikacji w Dyrekcji Generalnej F pod następującym adresem:

Secrétariat général du Conseil

Rue de la Loi 175

B-1048 Bruxelles

Nr faksu: +32 (0)2 281 49 77

Strona internetowa: www.consilium.europa.eu/infopublic

Europe Direct to serwis, który pomoże Państwu znaleźć odpowiedzi na pytania dotyczące Unii Europejskiej

Numer bezpłatnej infolinii (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Niektórzy operatorzy telefonii komórkowej nie udostępniają połączeń z numerami 00 800 lub pobierają za nie opłaty.

Wiele informacji o Unii Europejskiej można znaleźć w portalu Europa (<http://europa.eu>).

Dane katalogowe znajdują się na końcu niniejszej publikacji.

ISBN 978-92-824-2508-4

doi:10.2860/36855

© Wspólnoty Europejskie, 2009

Powielanie materiałów dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Printed in Belgium

WYDRUKOWANO NA PAPIERZE BIAŁYM BEZCHLOROWYM

J V S T I T I A

SPIS TREŚCI

CZEMU SŁUŻĄ WIDEOKONFERENCJE W POSTĘPOWANIU SĄDOWYM?	5
PODSTAWY PRAWNE WIDEOKONFERENCJI	9
WIDEOKONFERENCJE DZISIAJ	13
NAJLEPSZE WZORCE	23
TYPOWE PRZYKŁADY WIDEOKONFERENCJI	27
TRANSGRANICZNE WIDEOKONFERENCJE – PYTANIA I ODPOWIEDZI	31
UŻYTECZNE INFORMACJE	37

CZEMU SŁUŻĄ WIDEOKONFERENCJE W POSTĘPOWANIU SĄDOWYM?

Wideokonferencja jest skutecznym narzędziem pozwalającym ułatwić i przyspieszyć postępowanie transgraniczne i zredukować jego koszty. W europejskim e-prawie wideokonferencja być może jest koncepcją nową, ale tak naprawdę istnieje już i jest szeroko stosowana na szczeblu krajowym, a na szczeblu europejskim można ją jeszcze bardziej rozwinąć i uczynić integralnym elementem portalu europejskiego e-prawa.

Niniejsza broszura ma za zadanie:

- promować i poszerzać korzystanie z systemów wideokonferencyjnych zarówno w postępowaniu transgranicznym, jak i krajowym;
- przedstawić możliwości, jakie daje wideokonferencja, podstawowe szczegóły techniczne z nią związane, a także sposób jej wykorzystania w postępowaniu sądowym;
- rozpowszechnić najlepsze wzorce i doświadczenia państw członkowskich UE, które już stosują wideokonferencje;
- rozpowszechnić dostępne informacje o wideokonferencjach w UE; oraz
- zachęcić sędziów, prokuratorów, adwokatów i innych przedstawicieli zawodów prawniczych oraz osoby odpowiedzialne za podejmowanie decyzji w tej dziedzinie, by rozważyli wdrożenie systemów wideokonferencyjnych i ich użytkowanie w procedurach krajowych i transgranicznych.

Wideokonferencja (nazywana także wideotelekonferencją) to zestaw interaktywnych technologii telekomunikacyjnych pozwalających na równoczesną łączność między co najmniej dwiema lokalizacjami za pomocą dwukierunkowych transmisji audiowizualnych¹.

1) Definicja: <http://en.wikipedia.org/wiki/Videoconferencing>.

Niniejsza broszura dotyczy wideokonferencji organizowanych na potrzeby postępowania sądowego, głównie w sądach dysponujących osobnym pomieszczeniem (np. pomieszczeniem dla świadków) lub stosujących inne metody (np. urządzenia ruchome, przenośne lub studia).

Jak stwierdzono w planie działania dotyczącym europejskiego e-prawa, zatwierdzonym przez Radę w listopadzie 2008 roku², szczególne znaczenie ma uproszczenie kontaktów między organami sądowymi i państwami członkowskimi oraz zachęcenie ich do takich wzajemnych kontaktów (np. w formie wideokonferencji lub za pośrednictwem bezpiecznej sieci elektronicznej). Wśród projektów na lata 2009–2013 wspomniany plan wymienia „Zwiększone stosowanie wideokonferencji”.

2) Dz.U. C 75 z 31.3.2009, s. 1.

PODSTAWY PRAWNE WIDEOKONFERENCJI

Podstawa prawna

Można w większym stopniu skorzystać z możliwości, które daje obowiązujące prawo wspólnotowe, zwłaszcza przesłuchiwać świadków, biegłych lub ofiary w drodze wideokonferencji, zgodnie z akimi aktami prawnymi, jak:

- Konwencja z dnia 29 maja 2000 r. o pomocy prawnej w sprawach karnych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej (art. 10)³.
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (art. 10 ust. 4 i art. 17 ust. 4)⁴.
- Dyrektywa Rady nr 2004/80/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. odnosząca się do kompensaty dla ofiar przestępstw (art. 9 ust. 1)⁵.
- Rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 861/2007 z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń (art. 8 i art. 9 ust. 1)⁶.
- Decyzja ramowa Rady nr 2001/220/WSiSW z dnia 15 marca 2001 r. w sprawie pozycji ofiar w postępowaniu karnym (art. 11 ust. 1)⁷.

Prawie wszystkie te akty są już stosowane w większości państw członkowskich UE.

3) Dz.U. C 197 z 12.7.2000, s. 24.

4) Dz.U. L 174 z 27.6.2001, s. 1.

5) Dz.U. L 261 z 6.8.2004, s. 15.

6) Dz.U. L 199 z 31.7.2007, s. 1.

7) Dz.U. L 82 z 22.3.2001, s. 1.

© Fotolia

WIDEOKONFERENCJE DZISIAJ

© Wikimedia

© Rada Unii Europejskiej

Obecnie częściowo dostępne są już informacje na temat sposobów organizowania transgranicznych wideokonferencji na potrzeby postępowania karnego lub cywilnego i handlowego. Jest oczywiste, że wideokonferencje są w tych postępowaniach przydatne. Najważniejsze zastosowanie znajdują w postępowaniu dowodowym. Okazały się szczególnie pomocne w przypadku przesłuchań świadków wymagających szczególnego traktowania lub świadków zastraszonych. Wideokonferencyjne przesłuchania biegłych (np. biegłych sądowych i biegłych lekarzy) zapewniły

ponadto optymalniejsze wykorzystanie zasobów. W kilku krajach wideokonferencje okazały się przydatne również w postępowaniu administracyjnym.

Krótko o dotychczasowych osiągnięciach UE

Na szczęblu UE realizowanych jest kilka inicjatyw z zakresu organizowania wideokonferencji na potrzeby postępowania sądowego.

Na portalu europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych⁸ – na stronie „Przeprowadzanie dowodów” w pkt 7 – zamieszczone są informacje o tym, czy w określonych państwach członkowskich można korzystać z wideokonferencji w sprawach cywilnych.

Europejska sieć sądowa w sprawach karnych⁹ oferuje funkcję Atlas, pozwalającą potencjalnym organizatorom wideokonferencji sprawdzić, czy w określonym sądzie dostępny jest odpowiedni sprzęt.

Eurojust¹⁰ od dwóch lat z powodzeniem stosuje technologie wideokonferencyjne w wielu dochodzeniach transgranicznych.

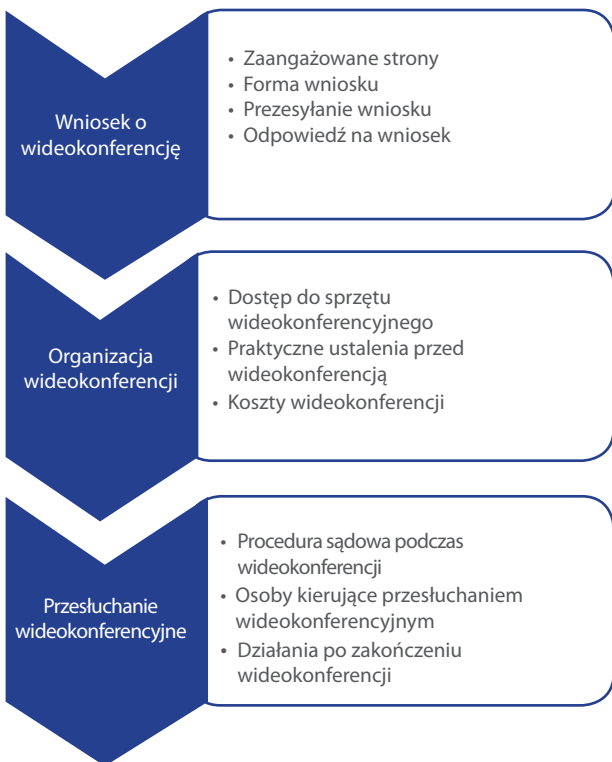
8) http://ec.europa.eu/civiljustice/index_pl.htm

9) <http://www.ejn-crimjust.europa.eu/>

10) <http://www.eurojust.europa.eu/>

Wideokonferencje w praktyce¹¹

W kolejnych częściach przedstawimy – z organizacyjnego punktu widzenia – pewne praktyczne aspekty wideokonferencji transgranicznych.

11) Bardziej szczegółowe informacje w *Poradniku na temat korzystania z wideokonferencji w postępowaniu transgranicznym*.

Wniosek o wideokonferencję

Zarówno w sprawach cywilnych, jak i karnych wniosek wystosowuje się, korzystając ze standardowego formularza. Formularze są dostępne na internetowych stronach europejskich sieci sądowych¹².

Odpowiedzi na wystosowany wniosek udziela się również na standardowym formularzu. W sprawach cywilnych – w przypadku wniosku o niebezpośrednie przeprowadzenie dowodu na mocy art. 10–12 rozporządzenia z 2001 roku o przeprowadzaniu dowodów – właściwy sąd, do którego wystosowano wniosek, musi w ciągu siedmiu dni potwierdzić jego wpłynięcie. W przypadku wniosków o bezpośrednie przeprowadzenie dowodu (art. 17) na udzielenie odpowiedzi sądowi, który wystosował wniosek, organ centralny lub właściwy mają trzydzieści dni. W sprawach karnych państwo członkowskie, do którego wystosowano wniosek, musi zawsze wyrazić zgodę na przesłuchanie wideokonferencyjne, chyba że jej zastosowanie jest sprzeczne z podstawowymi zasadami prawa krajowego lub państwo to nie dysponuje środkami technicznymi pozwalającymi przeprowadzić przesłuchanie.

Organizacja wideokonferencji

Po tym jak wniosek o wideokonferencję zostanie zaaprobowany, można rozpocząć przygotowania. W transgranicznych postępowaniach cywilnych i handlowych, po tym jak sąd wystosowujący wniosek i sąd, do którego wystosowano wniosek, dojdą do porozumienia w sprawie wniosku wystosowanego na mocy art. 10–12 rozporządzenia z 2001

12) Europejska sieć sądowa w sprawach cywilnych i handlowych
http://ec.europa.eu/civiljustice/index_pl.htm
(Przeprowadzanie dowodów).
Europejska sieć sądowa w sprawach karnych
<http://www.ejn-crimjust.europa.eu/>
(Mutual Legal Assistance).

roku o przeprowadzaniu dowodów, sąd, do którego wystosowano wniosek, kontaktuje się ze świadkiem, by ustalić dogodne miejsce i dogodny termin przesłuchania. W przypadku wniosku o bezpośrednie przeprowadzenie dowodu (wystosowanego na mocy art. 17), jeżeli zostanie on zaaprobowany przez organ centralny lub inny właściwy organ państwa członkowskiego, do którego wystosowano wniosek, sąd wystosowujący wniosek powiadamia świadka o terminie, godzinie i miejscu postępowania dowodowego oraz o warunkach uczestnictwa. W sprawach karnych organ sądowy państwa członkowskiego, do którego wystosowano wniosek, zgodnie z prawem dostarcza danej osobie wezwanie do stawienia się. Sposób wezwania danej osoby do stawienia się w sądzie określa ustawodawstwo krajowe.

Przesłuchanie wideokonferencyjne

Wideokonferencję należy przeprowadzić w sposób jak najbardziej przypominający zwykłą praktykę stosowaną przez sądy podczas postępowania dowodowego na otwartym posiedzeniu. Aby sesja przyniosła jak najlepsze rezultaty, należy jednak uwzględnić kilka różnic. Niektóre sprawy, oczywiście w przypadku zwykłego postępowania dowodowego, zyskują inny wymiar w przypadku wideokonferencji: należy na przykład dopilnować, by świadek od strony praktycznej zrozumiał działanie wideokonferencji, by wiedział, kim są strony biorące w niej udział i jaka jest ich rola.

Jeżeli w trakcie wideokonferencji świadek miałby zeznawać z zagranicy, należy wziąć pod uwagę różnicę czasową. Należy zadbać o wygodę świadka, stron, ich pełnomocników oraz sądu.

Osoby uczestniczące w wideokonferencji muszą wiedzieć, że nawet najbardziej zaawansowane systemy dostarczają obraz o kilka chwil wcześniej niż towarzyszący mu dźwięk. W przeciwnym razie mogą mieć skłonność do mówienia równocześnie ze świadkiem, którego głos będzie słyszalny jeszcze przez ułamek sekundy po tym, jak obraz na ekranie wskaże, że skończył mówić.

Przesłuchanie świadka znajdującego się w lokalizacji zdalnej powinno jak najdokładniej odpowiadać praktyce stosowanej w przypadku, gdy świadek znajduje się w sali rozpraw. Podczas przesłuchania świadek musi widzieć zastępcę prawnego zadającego pytanie oraz inne osoby ustosunkowujące się do jego zeznań (pozostałych zastępców prawnych lub sędziego).

W przypadku świadków wymagających szczególnego traktowania i świadków zastraszonych wideokonferencja może pomóc ograniczyć stres i dyskomfort, które mogłaby spowodować uciążliwa podróż do sądu za granicą. Być może byłoby praktyczniej, gdyby zeznania dla zagranicznego sądu były składane nie w sali rozpraw, ale w osobnym pomieszczeniu dla świadków.

Jako jedną z przyczyn powodujących opóźnienia zarówno w sprawach cywilnych, jak i karnych wskazuje się dyspozycyjność biegłych (np. biegłych lekarzy i psychologów w sprawach dotyczących pieczy lub opieki nad dzieckiem, a biegłych sądowych lub informatyków w sprawach karnych). Korzystanie ze sprzętu wideokonferencyjnego pozwoli sądom na większą elastyczność co do terminu i sposobu odbierania zeznań od biegłych z innych państw członkowskich. Jeżeli planuje się przesłuchanie biegłego, wskazane jest nawiązanie z nim kontaktu przed przesłuchaniem, po to by ustalić, jaki sprzęt może się okazać potrzebny podczas przesłuchania (np. kamera dokumentowa, sprzęt audio lub wideo itp.).

Jeżeli chodzi o korzystanie z pomocy tłumaczy, należy zwrócić uwagę na to, czy tłumacz ma się znajdować w lokalizacji miejscowej (w sądzie wystosowującym wniosek) czy w lokalizacji zdalnej (czy też w jeszcze innym miejscu).

Podczas wideokonferencji transgranicznych najczęściej stosuje się tłumaczenie konsekutywne. Tłumaczenie symultaniczne jest sprawą bardziej skomplikowaną, ponieważ wymaga kabin dla tłumaczy, słuchawek dla uczestników i dokładnego kontrolowania mikrofonów. Należy zwrócić uwagę na fakt, że tłumaczowi potrzebny jest odpowiedni kontakt wzrokowy z osobą, której słowa przekłada.

Czasem – zgodnie z procedurami – podczas gdy świadek składa zeznania, przedstawia się dodatkowe dokumenty. Przydatna do tego celu może być kamera dokumentowa. Kamera taka nie jest jednak użyteczna, jeżeli klient i jego obrońca chcą omówić przedstawione dokumenty na osobności. Łatwiejsza w użyciu może więc być przefaksowana kopia dokumentu. Aby można było swobodnie korzystać z faksu, dobrze byłoby, gdyby organ wystosowujący wniosek i organ, do którego wniosek ten skierowano, wymieniły się przed rozpoczęciem wideokonferencji dokładnymi aktualnymi informacjami o numerach faksu.

W dłuższym okresie wideokonferencje można uzupełnić o wspólne archiwum dokumentów lub serwery dokumentowe. Coraz częściej stosuje się takie udogodnienia do wymiany informacji, ale w kontekście wymiaru sprawiedliwości należy dobrze zadbać o to, by takie archiwa były bezpieczne i by były dostępne tylko dla upoważnionych osób związanych z daną sprawą.

Techniczne aspekty wideokonferencji

Sprzęt wideokonferencyjny jest obecnie bardzo funkcjonalny i prosty w obsłudze. Jednak wszystkie jego części składowe powinny być w jak największym

stopniu znormalizowane pod względem kategorii i konfiguracji. Aby ułatwić korzystanie ze sprzętu, należy dołożyć starań, by we wszystkich rodzajach pomieszczeń był on usytuowany w ten sam sposób. Sprzęt wideokonferencyjny, wykonany na zamówienie lub będący elementem pakietu, musi spełniać minimalne normy przemysłowe, aby umożliwiać interoperacyjność w połączeniach transgranicznych. Poszczególne normy techniczne zostały szczegółowo omówione w *Poradniku na temat korzystania z wideokonferencji w postępowaniu transgranicznym*.

- *Rozmieszczanie sprzętu:* Sprzęt (zwłaszcza kamery i mikrofony) należy rozmieścić tak, by zwyczajowe usytuowanie uczestników względem siebie w sądzie nie wymagało dużych zmian. Sprzęt należy rozmieścić tak, by w danej sali rozpraw można było rozpatrywać także sprawy niewymagające wideokonferencji.
- *Zrozumiałość:* mowa zawsze musi być dobrze zrozumiała. Podczas wideokonferencji nie mogą umknąć żadne słowa. Dźwięk stale musi być dobrej jakości – nie może dochodzić do zewnętrznych zakłóceń czy trzasków. Należy dopilnować pewnych wymogów dotyczących synchronizacji ruchu warg z dźwiękiem (opóźnienie poniżej 0,15 s). Ponadto należy dokonać jak największej redukcji echa oraz dźwięków w tle i pogłosu.
- *Mikrofony* muszą być rozmieszczone w taki sposób, by dźwięk z drugiej z sal rozpraw dobiegał bez zakłóceń w tle. Jeżeli wideokonferencja odbywa się z pomocą tłumacza, w tym samym czasie może być włączony tylko jeden mikrofon. Równoczesne korzystanie

z kilku mikrofonów powoduje zakłócenia w tłumaczeniu (zwłaszcza w tłumaczeniu symultanicznym).

Sprzęt ruchomy – większa elastyczność

Wideokonferencyjne przesłuchanie świadka mogą ułatwić dodatkowe zestawy sprzętu ruchomego (ekran + kamera + głośnik + mikrofon + wyposażenie). Sprzęt ten daje się łatwo przemieszczać między lokalizacjami i jest funkcjonalny w obsłudze. Najprawdopodobniej sprzęt ruchomy będzie miał więcej ograniczeń niż sprzęt stały (np. jeżeli chodzi o liczbę uczestników, których da się wyraźnie sfilmować w tym samym czasie). Sprzęt ruchomy może być używany – stosownie do potrzeb – do przesłuchań świadków w specjalnych miejscach, np. zakładach karnych czy szpitalach, a także w razie awarii jako tymczasowe uzupełnienie sprzętu stałego.

Nawiązywanie połączenia – obsługa systemu wideokonferencyjnego

Obsługa systemu wideokonferencyjnego powinna być jak najbardziej przyjazna dla użytkownika (tzn. jak najprostsza), a więc powinna się ograniczać do niewielkiej liczby działań, np.: włączenia i wyłączenia kamer i mikrofonów; nawiązania połączenia za pomocą menu wyboru; wprowadzenia ustawień za pomocą menu aplikacji; zakończenia połączenia oraz zalogowania się/wylogowania. Połączenie zwykle ustanawia się między dwiema lokalizacjami (punkt-punkt). W niektórych przypadkach konieczne może się okazać równoczesne ustanowienie połączenia między większą liczbą lokalizacji (wielopunkt). Można je ustanowić za pomocą mostka wideokonferencyjnego strony trzeciej.

NAJLEPSZE WZORCE

Rezerwowanie wideokonferencji – Austria

Z myślą o sądach krajowych Austria stworzyła scentralizowany system rezerwowania wideokonferencji. Dostęp do niego mają wszystkie krajowe sądy i mogą one bezpośrednio rezerwować sale rozpraw wyposażone w sprzęt wideokonferencyjny.

Wideokonferencje stosowne do potrzeb – Finlandia

Finlandia rozpoczęła instalowanie różnego rodzaju sprzętu wideokonferencyjnego na różne potrzeby. Na posiedzenia sądowe przeznaczony jest pełny zestaw z kamerami i ekranami o wysokiej rozdzielczości obrazu. Do przesłuchań wstępnych – oddzielny zestaw do sal spotkań. Do przesłuchiwania świadków – zestaw podstawowy składający się z terminala, kamery i mikrofonu. Do użytku mobilnego, np. w ośrodkach socjalnych, szpitalach, ośrodkach azylowych, dostępny jest zestaw przenośny – m.in. laptop z oprogramowaniem i kamerą.

Pomoc dla świadków wymagających szczególnego traktowania – Wielka Brytania

W Wielkiej Brytanii w ramach centralnie finansowanego rozpowszechniania wideokonferencji stworzono połączenia wideokonferencyjne ze zdalnymi pomieszczeniami dla świadków w niektórych ośrodkach wspierania ofiar i komendach policji.

Tłumaczenie podczas wideokonferencji – Niemcy

Sprzęt wideokonferencyjny został w pewnych przypadkach uzupełniony o urządzenie do tłumaczenia symultanicznego, po to by w trakcie postępowań, podczas których kilku oskarżonych posługuje się językiem obcym, można było skorzystać z pomocy tłumacza. By ograniczyć koszty, z tłumaczenia drogą wideokonferencyjną korzysta się także w postępowaniu administracyjnym.

Przyspieszenie postępowania – Wielka Brytania

Sąd wirtualny – połączenie wideo pomiędzy sądem a komisariatem policji – pozwala w prostych sprawach przeprowadzić pierwsze przesłuchania w ciągu 2–3 godzin od oskarżenia i może pozwolić na znaczną liczbę pierwszych przesłuchań jeszcze tego samego dnia. Szybkość postępowania okazała się zaletą w przypadku przemocy domowej, a wiele ofiar i świadków może spotkać się z pomocą bardziej odpowiadającą ich potrzebom.

Inne najlepsze wzorce

Najlepsze wzorce i udane sposoby wdrażania i użytkowania systemów wideokonferencyjnych w postępowaniu sądowym będą stale gromadzone i zostaną przedstawione w uaktualnionych wersjach niniejszej broszury oraz w przeznaczonym dla sądów i praktyków *Poradniku na temat korzystania z wideokonferencji w postępowaniu transgranicznym*.

TYPOWE PRZYKŁADY WIDEOKONFERENCJI

Przesłuchanie świadka

Anna była świadkiem przestępstwa i została wezwana przez sąd do stawienia jako świadek w sprawie przeciwko podejrzanemu.

Choć w wyniku przestępstwa bezpośrednio nie ucierpiała, doznała głębokiego urazu psychicznego i obecnie jest leczona w szpitalu psychiatrycznym. Lekarze odradzili narażanie Anny na trud podróży i zdecydowanie sprzeciwili temu, by stawiała się w sądzie, zwłaszcza jeżeli miałby się tam pojawić oskarżony.

Ponieważ szpital dysponuje już stosownym sprzętem wideokonferencyjnym, sąd zgodził się przeprowadzić taką sesję i wyznaczył sędziego, który miał udać się na miejsce. Tym sposobem Anna może zostać przesłuchana w przyjaznych warunkach i nie musi odbywać podróży.

Bezpośrednie połączenie audiowizualne między sądem, przed którym toczy się postępowanie, a miejscem, w którym znajduje się świadek, zostaje ustanowione tylko na czas zeznań Anny, a ponieważ obie lokalizacje są już wyposażone w odpowiednie urządzenia, całkowite koszty tego przedsięwzięcia pozostają niewielkie.

Przesłuchanie biegłego

Dr Abraham Knowall jest biegłym genetykiem wezwanym przez sąd do złożenia zeznań na temat dowodów w dwóch sprawach karnych. Problem jednak w tym, że doktor mieszka w Dublinie, w Irlandii, a ma stawić się przed sądem w Berlinie, w Niemczech, oraz w Lublanie, w Słowenii. Dodatkowy kłopot polega na tym, że zeznania w obydwu sprawach mają się odbyć tego samego dnia – rano w Berlinie, a w południe w Lublanie.

Dzięki wideokonferencji biegły może znaleźć się w trzech różnych miejscach jednocześnie – wystarczy, że uda się do sądu w centrum Dublina, kilka kilometrów od domu.

Punktualnie o 8.45 dr Abraham Knowall pojawia się w dublińskim sądzie i zostaje zaprowadzony do pomieszczenia wideokonferencyjnego, gdzie przyjmuje go miejscowy sędzia. O 9.00 nawiązane zostaje

połączenie wideokonferencyjne z sądem w Berlinie i po krótkim wstępie wygłoszonym przez niemieckiego sędziego biegły zostaje wezwany jako pierwszy świadek mający zeznawać tego dnia.

Około 10.00 przesłuchanie prowadzone przez sędziego i adwokatów obydwu stron dobiega końca, można więc przerwać wideokonferencję.

Biegły i irlandzki sędzia mogą teraz udać się na posiłek. O 11.45 wracają do sądu, a więc można rozpocząć sesję wideokonferencyjną z sądem w Lublanie, w którym doktor ma złożyć kolejne zeznania jako biegły.

Podczas przesłuchania obrońca przedstawia jako dowód dokument, którego biegły nie zna i który nie jest dostępny w Dublinie.

Po przesłuchaniu biegły może wrócić do swojego laboratorium i przystąpić z powrotem do pracy; dzięki wideokonferencji nie musiał jechać z Dublina do Berlina, stamtąd do Lublany, a z Lublany z powrotem do Dublina – co zajęłoby kilka dni – tylko po to, żeby spędzić godzinę w każdym z sądów.

TRANSGRANICZNE WIDEOKONFERENCJE – PYTANIA I ODPOWIEDZI

- 1) *Czy wideokonferencje można przeprowadzać między wszystkimi państwami członkowskimi UE?*

Tak. W praktyce większość państw członkowskich UE wdrożyła stosowne akty prawne dotyczące postępowania cywilnego i karnego.

2) *Czy można przeprowadzać wideokonferencje z sądami spoza Unii Europejskiej?*

Tak, jeżeli pozwala na to prawo, jeżeli sądy wyrażą zgodę i jeżeli mają niezbędny sprzęt.

3) *Czy można nie zgodzić się na wideokonferencję?*

Nie. Państwo członkowskie, do którego wystosowano wniosek, musi wyrazić zgodę na wideokonferencję, chyba że przesłuchanie jest sprzeczne z podstawowymi zasadami prawa krajowego lub państwo to nie dysponuje środkami technicznymi pozwalającymi przeprowadzić przesłuchanie.

4) *Kto pokrywa koszty wideokonferencji?*

Zwykle państwo wystosowujące wniosek o wideokonferencję może zwrócić państwu, do którego zwróciło się z wnioskiem, koszty związane z pojawieniem się biegłych i tłumaczy oraz z nawiązaniem łączności.

5) *Czy istnieje zasada mówiąca o tym, w którym miejscu powinien znaleźć się tłumacz (lokalizacja miejscowa czy zdalna)?*

Nie, ale w sprawach karnych wskazane jest, by tłumacz znajdował się w tej samej sali rozpraw co świadek. Zalecane jest zwłaszcza, by w przypadku wideokonferencyjnych przesłuchań oskarżonego tłumacz znajdował się w tej samej sali rozpraw co oskarżony.

6) *Czy o wideokonferencję można wystąpić telefonicznie?*

Nie. Wniosek dotyczący postępowania dowodowego należy złożyć na standardowym formularzu. Wniosek można przesłać pocztą, faksem (wszystkie państwa członkowskie) lub pocztą elektroniczną (nie wszystkie państwa członkowskie).

7) *Czy świadek może się posługiwać językiem ojczystym?*

Tak, jeżeli ma takie życzenie. W razie potrzeby obecny będzie tłumacz.

8) *Kto kieruje przesłuchaniem wideokonferencyjnym?*

W postępowaniu cywilnym sędzia sądu, do którego zwrócono się z wnioskiem (z wyjątkiem bezpośredniego przeprowadzania postępowania dowodowego, kiedy to osobą kierującą jest sędzia sądu wystosowującego wniosek). W sprawach karnych – sędzia lub prokurator sądu wystosowującego wniosek.

9) *Czy podczas przesłuchania wideokonferencyjnego można prezentować dokumenty w formie papierowej?*

Tak, jeżeli używa się kamer dokumentowych. Jeżeli nie są one dostępne, do wymiany dokumentów zawsze można użyć faksu. W przyszłości powszechniejsze będzie bardziej zaawansowane wykorzystanie serwerów dokumentowych.

- 10) *Czy przesłuchanie wideokonferencyjne można przeprowadzić w miejscu innym niż sala rozpraw?*

Tak. Na przykład jeżeli świadek przebywa w zakładzie karnym, w szpitalu, w areszcie lub jeżeli jedyny sprzęt wideokonferencyjny w kraju znajduje się w misji dyplomatycznej.

- 11) *Czy należy kupić sprzęt na potrzeby transgranicznych wideokonferencji między sądami?*

Nie. Sprzęt można zamówić tylko na czas przesłuchania, jeżeli oba sądy – wystosowujący wniosek i ten, do którego zwrócono się z wnioskiem – się na to zgodzą. Można również użyć sprzętu wideokonferencyjnego innych instytucji.

- 12) *Czy potrzeba technika do obsługi sprzętu?*

Nie. Sprzęt mogą obsługiwać urzędnicy sądowi lub sędziowie, ponieważ zwykle składa się on z łatwego w obsłudze ekranu dotykowego, kamer o wcześniej wprowadzonych ustawieniach itp.

- 13) *Czy przesłuchanie wideokonferencyjne należy nagrywać?*

Zwykle obowiązek nagrywania przesłuchania (audio, video lub na obydwa sposoby) zależy od prawa krajowego (kodeks postępowania itp.).

- 14) *Czy można chronić tożsamość świadka wymagającego szczególnej ochrony lub zastraszonego?*

Tak. Można na przykład zatrzymać połączenie wideo na czas przesłuchania albo użyć zasłony lub innego środka pozwalającego ukryć twarz świadka.

- 15) *Z jakimi zagrożeniami bezpieczeństwa należy się liczyć w przypadku wideokonferencji?*

To zależy od ustawień sprzętu w sądzie lub innej instytucji, która jest zaangażowana w wideokonferencję. Jeżeli do obsługi wideokonferencji upoważnia się tylko określonych użytkowników, korzysta się z łącz ISDN lub adresów IP chronionych zaporą sieciową, wymaga uwierzytelnienia przed nawiązaniem połączenia z drugą stroną, wtedy wideokonferencja jest dostatecznie kontrolowana i bezpieczna.

- 16) *Czy istnieje jakakolwiek rozsądna i przyjazna dla środowiska alternatywa dla wideokonferencji?*

Niestety nie.

UŻYTECZNE INFORMACJE

Informacje o wideokonferencjach transgranicznych można znaleźć w następujących miejscach:

Europejska sieć sądowa w sprawach cywilnych i andlowych:

http://ec.europa.eu/civiljustice/index_pl.htm
(zakładka „Przeprowadzanie dowodów”);

Europejska sieć sądowa:

<http://www.ejn-crimjust.europa.eu/>
(zakładka „Mutual Legal Assistance”);

Studie zum Stand des Einsatzes von Informations- und Kommunikationstechnologien (luK) in der Justiz der EU-Mitgliedstaaten. Sprawozdanie sporządzone w maju 2007 roku przez Europäische EDV-Akademie des Rechts gGmbH (Europejską Akademię e-Prawa). Dostępne pod adresem: info@eeear.eu;

Studia nad współpracą sądową w sprawach cywilnych i handlowych: http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm

Study on the application of Council Regulation (EC) N°1206/2001, on cooperation between the courts of the Member States in the taking of evidence in civil or commercial matter: http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm

Videoconferencing in Criminal Proceedings: Legal and Empirical Issues and Directions for Research (artykuł autorstwa Molly Treadway Johnson i Elizabeth C. Wiggins zamieszczony w czasopiśmie *Law & Policy*, tom 28, nr 2, kwiecień 2006 r.).

Rada Unii Europejskiej

**WIDEOKONFERENCJE JAKO ELEMENT
EUROPEJSKIEGO E-PRAWA**

**ZASADY PRZEPROWADZANIA WIDEOKONFERENCJI
PODCZAS TRANSGRANICZNEGO POSTĘPOWANIA
SĄDOWEGO**

2009 — 38 str. — 10 x 21,0 cm

ISBN 978-92-824-2508-4

doi:10.2860/36855

QC-78-09-986-PL-C

Jak otrzymać publikacje UE

Publikacje płatne:

- w EU Bookshop (internetowa księgarnia UE) – <http://bookshop.europa.eu>
- w księgarniach (podając tytuł, wydawcę lub numer ISBN)
- bezpośrednio u naszych przedstawicieli handlowych.

Dane kontaktowe przedstawicieli handlowych można uzyskać na stronie <http://bookshop.europa.eu> lub wysyłając faks na numer +352 2929-42758.

Publikacje bezpłatne:

- w EU Bookshop (internetowa księgarnia UE) – <http://bookshop.europa.eu>
- w przedstawicielstwach lub delegaturach Komisji Europejskiej.

Dane kontaktowe przedstawicielstw i delegatur można uzyskać na stronie <http://ec.europa.eu> lub wysyłając faks na numer +352 2929-42758.

■ Urząd Publikacji

ISBN 978-92-824-2508-4

9 789282 425084